

การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน
โดยพุทธสันติวิธี : กรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
The Conflicts Management between the State
and the Community by Buddhist Peaceful Means :
A Case Study of Suvarnabhumi Airport

จรรยา ศิริอรธร^{1*} และ พระปลัดสมชาย ปโยโค²
Chanya Siriart^{1*}, and Phrapalad Somchai Payogo²

¹บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Airports of Thailand Public Company Limited, Thailand.

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

*Corresponding Author. Email: chanya.s@airportthai.co.th

Doi : 10.14456/jmcpupeace.2016.56

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี 2) เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และ3) เพื่อวิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธีระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจาก ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้ง คือ ลักษณะของความไม่เห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มในองค์การ ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวอาจจะสะท้อนออกมาในรูปของความไม่รุนแรง หรือรุนแรงก็ได้ การจัดการความขัดแย้งมีแนวทางในการจัดการที่แตกต่างกันออกไป ทั้งกระบวนการที่ไม่เป็นทางการและเป็นส่วนตัว แต่มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ บุคคลที่จะนำวิธีการที่ได้นำเสนอไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง

จากการวิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธีระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า การจัดการตามหลักสารานียธรรม 6 สามารถช่วยส่งเสริมความเข้าใจที่ดีงามของประชาชนต่อสุวรรณภูมิ สามารถดำเนินชีวิต หรือพักอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยความปรารถนาดีต่อกัน ทั้งทางกาย วาจา ใจ ความประพฤติที่เรียบร้อย มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และ เกื้อกูลในสิ่งที่ขาดแคลน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ : การจัดการความขัดแย้ง, พุทธสันติวิธี, ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

Abstract

This Research is of 3 objectives, i.e. (1) to study the ideas and theories of the conflict management by Buddhist Peaceful means; (2) to study the conflict management between the community and Suvarnabhumi Airport; and (3) to analyze the conflict management for the community and Suvarnabhumi Airport by Buddhist peaceful means. This paper is of the qualitative research by the data collected from related academic documents and researches, together with the data from the in-depth interview.

From the research, it is found that the nature of a conflict is the disagreement among the members or the groups in organizations caused by people's behaviors. This mentioned conflict may reflect in the form of non-violence or violence. There are different ways of conflict managements in both informal and private processes but with the important condition that the key people who are to apply the presented means for use must perform it correctly.

From the analysis of managing conflicts by Buddhist peaceful means between the community and Suvarnabhumi Airport, it is found that the management according to 'the Six Saraniyadhamma' can help promote the people's good understanding towards Suvarnabhumi Airport in that they both can live together happily by having good wishes to one another through their bodies, speeches and minds.

Keywords: Conflicts Management, Buddhist Peaceful Means, Suvarnabhumi Airport

บทนำ

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิภายใต้การบริหารของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงคมนาคม ให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจท่าอากาศยาน ที่มีเป้าหมายจะเป็นท่าอากาศยานที่ให้บริการดีเด่นติดอันดับ 1 ใน 10 และประตูด่านแรกในการต้อนรับนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกเข้าสู่ประเทศไทย ทั้งยังเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่รองรับระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของประเทศ (ทอท., 2557) การเปิดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องของเสียงจากผลการทำรายงานสิ่งแวดล้อม พบว่า การคาดการณ์ระดับผลกระทบด้านเสียงที่เกิดจากการดำเนินงานของ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จะใช้การคาดการณ์ในหน่วย NEF (Noise Exposure Forecast) โดยเส้นระดับเสียง NEF จะเป็นค่าเฉลี่ยทั้งปี ซึ่งแปรผันไปตามการใช้ทางวิ่ง จำนวนเครื่องบิน ประเภทของเครื่องบิน และลักษณะ การบิน สำหรับบริเวณโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้มีการประเมินค่าระดับเสียงในหน่วย NEF และมีการแบ่งเกณฑ์ตามความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามระดับค่า NEF ต่างๆ ในปัจจุบันผู้เรียกร้องเงินค่าชดเชยผลกระทบทางเสียงเป็นกลุ่มที่หลุดเส้นเสียง (นอกเส้นเสียง) ตามมติ ครม. วันที่ 29 พ.ค.2550 และวันที่ 31 ส.ค. 2553 กลุ่มเรียกร้องดังกล่าวมีความไม่พอใจและไม่ยอมรับตามมติ ครม. ปี 2550 และ 2553 เนื่องจาก ตามมติ ครม. วันที่ 21 พ.ย.2549 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จะได้รับเงินค่าชดเชยผลกระทบทางเสียง (ในเส้นเสียง) เนื่องจากขัดต่อเกณฑ์ตามความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดิน สิ่งต่างๆ เหล่านี้สร้างความไม่พอใจให้แก่กลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ ถึงแม้ว่า ทอท. จะดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่ชุมชนโดยรอบบริเวณท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

สันติวิธีจึงเป็นทั้งทฤษฎีและแนวทางสำคัญที่ได้รับความสนใจจากสังคมโลกมากขึ้นโดยลำดับ ประเด็นที่สันติวิธีได้กลายเป็นทั้งแนวคิด และ ปฏิบัติการ ที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญนั้น ก็เพราะว่า หลักการสันติวิธี ได้กลายเป็นชุดของความคิดและการปฏิบัติการณ์ที่เป็นประจักษ์ เครื่องมือในการระงับ หรือแก้ไขความขัดแย้งที่ชักนำไปสู่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในทุกๆ มิติของสังคม ซึ่งธรรมชาติของความขัดแย้งมีอยู่ และดำรงอยู่ในภายในของมนุษย์เอง รวมไปถึง การที่มนุษย์จะต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครอบครัว การทำงาน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2553)

จากสภาวะสังคมปัจจุบันที่มีความแตกต่างทั้งทางความคิด และกระบวนทัศน์ของผู้คนในสังคมซึ่งเป็นตัวผลักดันให้ผู้คนเกิดความขัดแย้ง และความรุนแรงอย่างซึ่งหนึ่งในตัวแปรที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรง คือ ความขัดแย้งทางด้านข้อมูลหมายรวมถึงการบกพร่องใน

วิธีการสื่อสารระหว่างกัน (พินิจทอง แมนสุมิตรชัย, 2559) รวมถึงสร้างความเปราะบางและขยายความเหลื่อมล้ำให้กว้างมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการจัดการกับการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นระบบมากกว่าการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุและรายกรณี (ศยามล เจริญรัตน์ และคณะ, 2559) พุทธสันติจึงแนวทางทางหนึ่งซึ่งส่งผลให้มีเมตตาต่อกัน ลดอคติที่มีต่อกัน ให้อภัยซึ่งกัน สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้มีความสุข (วิฑูล หนูยิ้มชัย, 2559)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุและแนวทางผู้วิจัยให้ความสนใจเรื่อง “การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนโดยสันติวิธี : กรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ” ซึ่งจะศึกษาในชุมชนที่ได้รับผลกระทบบริเวณโดยรอบของสนามบินสุวรรณภูมิ ในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนให้เกิดความสันติสุขโดยใช้หลักสารานุกรมธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี
2. เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
3. เพื่อวิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธีระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบ จัดระเบียบเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและหาข้อสรุป โดยมีการกำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้ คือ

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในพื้นที่ ตำบลบางโฉลง ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางปลา ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากทั้ง 4 ตำบล เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางเสียงจากการใช้สนามบินของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้ได้นำหลักการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) มากำหนดประชากรในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ได้รับผลประโยชน์ ได้แก่ ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ และ 2) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ ในพื้นที่ตำบลบางโฉลง ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางปลา ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาเรื่องความขัดแย้งในการบริหารจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับทำอากาศยานสุวรรณภูมิ สามารถกำหนดขอบเขตของการศึกษารอบคอบในเรื่องดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์ความขัดแย้งตั้งแต่ริเริ่มโครงการและพัฒนาการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะเข้าใจแก่นของความขัดแย้งว่ามีสาเหตุมาจากอะไร มีบุคคล กลุ่มใด ฝ่ายใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าว

2) ลักษณะการเคลื่อนไหว และรูปแบบยุทธวิธีของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อสถานการณ์ความขัดแย้งของโครงการและการใช้ทรัพยากรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทำให้เกิดผลลัพธ์อย่างไร ตลอดจนการตอบโต้จากฝ่ายต่างๆ

3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับทำอากาศยานสุวรรณภูมิ

ขอบเขตด้านเวลา

1) ระยะเวลาของเหตุการณ์ เริ่มมีการศึกษาความขัดแย้งตั้งแต่ปี 2548 อันเป็นช่วงเวลาที่ความขัดแย้งเริ่มปรากฏตัวขึ้น และมีความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ จนถึงเดือนตุลาคม 2556

2) ระยะเวลาในการศึกษา ผู้วิจัยจะใช้ระยะเวลา 12 เดือนในการศึกษา โดยเริ่มจากเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 จนถึง เดือนพฤศจิกายน 2557

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก และเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ วรรณคดี ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ ข้อเขียน

งานวิจัย และบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนโดยสันติวิธีตามหลักพระพุทธศาสนา และแนวคิดและทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีในยุคปัจจุบัน

2. ศึกษาวิเคราะห์ อธิบาย ดีความและเปรียบเทียบประเด็นสาระสำคัญที่ต้องการแสดงตามกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ที่กำหนดไว้
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview)
4. สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้ มาสรุปผลการศึกษาวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ตามลำดับ และนำเสนอผลการสรุปการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎีการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางสันติวิธีเป็นหนึ่งในจัดการความขัดแย้ง และสันติวิธียังเป็นแนวทางที่ใช้ในการต่อสู้และเรียกร้อง อีกทั้งยังใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ดังนั้น สันติวิธีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามหลักศีลธรรม อันจะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย พุทธสันติวิธี นับว่าเป็นหลักปฏิบัติที่ปราศจากความรุนแรงแบบไม่มีขย้อนเร้นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมุ่งเน้นที่จะจัดการความขัดแย้งด้วยการทำให้ความสงบสุขเกิดกับตนเอง และบุคคลอื่น สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างดีที่สุด ซึ่งจำแนกพุทธสันติวิธีได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ (1) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง (2) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และ (3) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความต้องการ (พระมหากษัตริย์ ธรรมมหาโส, 2554) ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม และหลักสาราณียธรรม เป็นอีกแนวทางหนึ่งในพุทธสันติวิธีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบคิดพื้นฐาน ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

2. การจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ปัญหาของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ ปัญหาการก่อสร้างเนื่องสภาพพื้นที่แวดล้อมไม่ค่อยเอื้ออำนวยอีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเป็นมาตรฐานสนามบินสากล ปัญหาการทุจริตการก่อสร้างและการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่โปร่งใส ปัญหาการก่อสร้างที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ตามระบบนิเวศวิทยา การเกิด

มลภาวะทั้งทางเสียง ทางอากาศและทางแหล่งน้ำ ด้วยเหตุที่การทำอากาศยานสุวรรณภูมิครอบคลุมพื้นที่ในวงการทำให้การบริหารจัดการก่อสร้างและการคำนึงถึงผลกระทบต่อคนข้างลำบาก ประกอบกับการบริหารภายใต้ระบบทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้แม้ว่าจะดำเนินก่อสร้างแล้วเสร็จ ก็ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบจนเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างทำอากาศยานสุวรรณภูมิในฐานะองค์กรของรัฐกับชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนนั้น เป็นเพราะการสร้างทำอากาศยานสุวรรณภูมิได้ส่งผลทำให้ประชาชน หรือชุมชนในพื้นที่ทำให้ประชาชนมีปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิเช่น

“ทางเข้าสนามบินเขายกเป็นถนนสูง พอวิ่งไปแล้วก็ต้องตรงเขาไปสนามบินได้ อย่างเดียวให้พวกที่จะไปสนามบินใช้เท่านั้น ทางมันไม่ได้ลงมาที่หมู่บ้านเลยทำให้การเดินทางไม่สะดวกเลย” (ประชาชนหมู่ 3 บ้านคลองก้างปลา ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, 12 ธันวาคม 2557)

“ทางสนามบินไม่ยอมให้ตัดถนนเข้าไป ทำให้ปัจจุบันนี้รถติดมากบริเวณหน้าปากซอย มีปัญหามากจริงๆ ยิ่งในช่วงตอนเช้ากับตอนเย็นใช้เวลาเกือบชั่วโมงกว่าจะถึง” (ประชาชนหมู่ 3 ต.หนองปรือ อ.บางพลี, 15 มกราคม 2558)

“ถนนที่จะไปสนามบินจะต้องต้องเข้าทางถนนบางนา แต่ก็เป็นทางของเขาวิ่งไปในสนามบินได้อย่างเดียวไม่ผ่านบ้านเรา เราใช้กับเขาไม่ได้” (ประชาชนหมู่ 1 บ้านคลองก้างปลา ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, 9 ธันวาคม 257)

“แต่ก่อนนั้นพวกเราใช้ถนนริมคลองในฝั่งสนามบินเป็นทางสัญจรไปมา แต่พอมีการสร้างสนามบินขึ้นนั้น เขาก็กันรั้วปิดทางสัญจรของพวกเราหมดเลย พวกเราต้องอาศัยทางเดินเท้าข้างๆ คลองนี้แหละเป็นทางสัญจรไปมา ทาง อบต.เขามาทำไว้ให้ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีทางเดินเข้าออก” (ประชาชน หมู่ 10 บ้านเทวะคลองตรง ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, 13 ธันวาคม 2557)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้มีใช้ส่งผลในทางลบ แต่ก็ส่งผลในทางบวก กล่าวคือ การนำความเจริญหรือการพัฒนาให้เกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในด้านความเจริญทางวัตถุ การคมนาคมที่ทันสมัย เป็นต้น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของการทำอากาศยานสุวรรณภูมิในฐานะตัวแทนภาครัฐ ได้สะท้อนให้เห็นแนวโน้มการเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างต่อเนื่องและพัฒนาในทางที่ดีขึ้น โดยหันกลับมาให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

และลงมือปฏิบัติให้เห็นได้ว่าเป็นรูปธรรม ซึ่งหลักการปฏิบัติของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

3. วิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธีระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

3.1 สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิทำให้เกิดผลกระทบปัญหาหลายด้านด้วยกัน ปัญหาหลักๆ คือ

1. *กระทบด้านการเดินทางสัญจรไปมาในชุมชน* เพราะทางเดินที่เคยมีอยู่ก็ถูกสร้างรั้วปิดกั้นไว้
2. *ด้านการประกอบอาชีพ* ได้แก่ การทำมาหากินตามอาชีพเดิม ทำนา ทำสวน เลี้ยงปลา สลิดและปลูกมะม่วงขาย แต่เมื่อมีการเวนคืนที่ดิน ที่นาก็ไม่มี เหลือเพียงที่สำหรับปลูกบ้าน
3. *ปัญหาต่อสุขภาพชีวิต* ปัญหาที่มีผลต่อการพักผ่อน ปัญหาต่อสุขภาพกาย และปัญหา ต่อสุขภาพใจ เช่น ปัญหาจากมลภาวะทางเสียง เป็นต้น

3.2 แนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

จากปัญหาหลักๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้พบว่าแนวทางในการจัดการความขัดแย้งของท่าอากาศยานสุวรรณภูมินั้น มีแนวทางที่สามารถจัดการกับความขัดแย้ง ดังนี้

- 1) *ทำให้เหตุแห่งความขัดแย้งหมดไป* ได้แก่ การใช้กฎหมายบังคับกำหนดเขตพื้นที่ที่ไม่สามารถมีสิ่งปลูกสร้าง แล้วให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบย้ายออกจากพื้นที่ในทันที แต่ทางทสภ. เลือกที่จะไม่ใช้วิธีนี้
- 2) *การทำให้ฝ่ายหนึ่งมีชัยชนะ* ได้แก่ ทสภ. ยอมจ่ายค่าชดเชยตามที่ได้รับผลกระทบเรียกร้อง ทำให้ผู้ได้รับผลกระทบมีชัยชนะในความขัดแย้งครั้งนี้ แต่ ทสภ. จะต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมหาศาล
- 3) *การประนีประนอม* ได้แก่ วิธีนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องตกลงที่จะแบ่งเหตุแห่งความขัดแย้ง ไม่มีฝ่ายใดชนะทั้งหมดหรือแพ้ทั้งหมด
- 4) *การทำให้ความขัดแย้งสิ้นสุดลงด้วยการคืนดีกัน* ได้แก่ การคืนดีกันเป็นการปรับทัศนคติหรือขยายทัศนคติ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด

5) **วิธีการตัดสินใจปัญหาข้อพิพาทของผู้บริหาร** ได้แก่ ทสภ. ได้ดำเนินการจ้างทีมที่ปรึกษาด้านประชาสัมพันธ์เข้ามาดำเนินงานด้าน มวลชนสัมพันธ์ ชุมชนสัมพันธ์ ฝังตัวอยู่กับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ

จากการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ร่วมกันระหว่างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิกับชุมชน เบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า บรรยากาศมีความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิกับชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ดี มีการช่วยกันชี้แจงข้อมูลข่าวสารต่างๆ มากขึ้น สามารถช่วยลดความขัดแย้งระหว่างชุมชน สร้างความรู้สึกของความเป็นเพื่อนบ้านต่อกัน สามารถสร้างความเข้าใจได้ในเรื่องที่ประชาชนยังไม่ทราบและสงสัยโดยเฉพาะแผนการดำเนินการในอนาคตของสนามบินสุวรรณภูมิและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน (ประชาชนหมู่ 4 ตำบลราชาเทวะ, 16 มกราคม 2558, รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, 21 มกราคม 2558)

3.3 ผลลัพธ์ที่ปรากฏจากการร่วมมือกันประสานกัน

จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวในเบื้องต้น สามารถอธิบายได้ว่า ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้ดำเนินกิจกรรมในการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับการนำเสนอของผู้ที่เกี่ยวข้องได้สะท้อนว่า ได้แก่

1) การจัดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ และการจัดนิทรรศการเพื่อให้ประชาชน เข้ามาเยี่ยมชม และรู้ขั้นตอน วิธีดำเนินการของสนามบิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2) ต้องการทราบข้อมูลจากทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิบ้าง เช่น เรื่องผลกระทบทางด้านเสียงว่าที่ไหนอย่างไร อยากให้ลงพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจให้มากกว่านี้

3) นโยบายและแนวคิดการทำงานต่างๆ ย่อมมาจากผู้นำ ดังนั้นผู้บริหารสูงสุดของทสภ. ต้องมีความจริงใจกับชุมชน มีความให้เกียรติชุมชนรอบสนามบิน ร่วมแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ตรงประเด็นด้วยความรวดเร็ว เชื่อว่าชุมชนซึ่งมีความภาคภูมิใจในสนามบินที่ถือเป็นความภาคภูมิใจของคนทั้งชาติ ก็จะสามารถอยู่ได้อย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย และสันติสุข

4) จัดโครงการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ชี้แจง เปิดฟังความคิดเห็น ของทั้ง 2 ฝ่าย และร่วมมือกันพัฒนาชุมชน และ ทสภ. ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อร่วมกันสร้างรายได้ ความมั่นคงในการพัฒนาต่อไป (นายอำเภอบางพลี, 9 มกราคม 2558)

5) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทุกหน่วยงานให้เห็นความสำคัญของชุมชน ส่งเสริมการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนร่วมกันอย่างยั่งยืน ส่งเจ้าหน้าที่พบปะ เยี่ยมเยียน และแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและกัน เพื่อนำไปปรับพัฒนาให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในทุกระดับเมื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและข้อจำกัดของแต่ละฝ่ายในการประกอบกิจการ ให้ควบคู่กันไปโดยไม่ส่งผลกระทบที่ไม่ดีต่อกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

6) แก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นด้วยความรวดเร็วทั้งเรื่องมลพิษและเรื่องต่างๆ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นให้มากขึ้น มีทีมมวลชนที่เข้าใจและเข้าถึงประชาชนในชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและ ผู้นำหน่วยงานท่าอากาศยานต้องมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนก่อน (ประชาชนหมู่ 1 ตำบลหนองปรือ, 10 มกราคม 258)

7) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่โปร่งใสและเป็นประโยชน์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สร้างเจ้าหน้าที่ที่มีความจริงจัง จริงใจ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ในการพบปะเยี่ยมเยียนชุมชน สนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ ร่วมกันให้เห็นผลเป็นรูปธรรม และยั่งยืนและประสานงานและร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม

แนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมินั้นเป็นแนวทางการแก้ไขที่เป็นไปในเชิงบวก ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักแนวคิดเกี่ยวกับสาราณียธรรม เพราะเป็นแนวทางปฏิบัติหรือวิธีการที่เสริมสร้างความสันติสุขหรือความสามัคคี ทั้งยังเป็นแนวทางปฏิบัติที่สร้างความอบอุ่น ความปลอดภัย ความเคารพต่อกัน ดังนั้น นโยบายและกิจกรรมโครงการต่างๆ จึงสอดคล้องกับหลักสาราณียธรรม (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 8 ข้อ 271 : 361) คือ เป็นหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ระลึกถึงกัน ทำให้เกิดความสามัคคี ให้เกียรติและความเคารพซึ่งกันและกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2554) สามารถนำมาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างท่าอากาศยานกับชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้รับการจัดการแก้ไขด้วยความร่วมมือร่วมมืออย่างจริงจังและจริงใจทั้งสองฝ่าย ได้แก่

1. ความเมตตาทางการกระทำ (เมตตากายกรรม) คือ การแก้ปัญหาของการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ด้วยความจริงใจ การเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาหารือด้วยท่าทีให้เกียรติ เคารพต่อภูมิปัญญาของชาวบ้านวิถีคิดและวิถีดำเนินชีวิตของประชาชน

2. ความเมตตาทางวาจา (เมตตาวาจากรรม) คือ การสื่อสารต่อประชาชนด้านข้อมูลการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิต้องอาศัยความซื่อสัตย์ จริงใจ และท่าทีวาจาของผู้ประสานงานรับผิดชอบที่เคารพให้เกียรติ อ่อนหวานและสุภาพ เพราะเข้าใจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

นอกจากนี้การให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเพิ่มพูนความรู้ ไม่มองว่าชาวบ้านด้อยการศึกษาหรือไม่เข้าใจประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

3. ความเมตตาทางใจ (เมตตาโมกกรรม) กล่าวคือ ในระดับผู้บริหารของการทำอากาศยานฯ และผู้บริหารระดับประเทศ ต้องมองเห็นความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ แม้ว่าการสร้างทำอากาศยานในระดับนานาชาติจะส่งผลต่อเส้นทางพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม ภาครัฐก็ต้องหาทางเยียวยา แก้ปัญหาอย่างจริงจัง

4. หลักของการแบ่งสรรสาธารณประโยชน์ (สาธารณโภคี) การทำอากาศยานสุวรรณภูมิต้องสามารถสะท้อนให้เห็นได้ถึง หลักในการชดเชยความสูญเสียที่สามารถครอบคลุมทุกมิติและอยู่ในระดับที่ชุมชนยอมรับได้ และสร้างจิตสำนึกความเสียสละของชุมชนในการพัฒนาประเทศ

5. กฎกติกาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (สีลสัมมัญญาตา) การทำอากาศยานสุวรรณภูมิจะต้องมีความระมัดระวังในการประกอบการการดำเนินการด้านธุรกิจ ซึ่งจะไม่เป็นไปเพื่อทำลายชุมชนหรือสังคมที่มีอยู่เดิม ในทางกลับกันมีการส่งเสริมสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมในชุมชน มีการวางภาพลักษณ์ขององค์กรที่เป็นมิตร กล่าวคือ ตั้งตนอยู่ในระบบคุณธรรม ประกอบการด้วยความประพฤตีสัจจริตตั้งงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียต่อสังคม

6. การทำความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างรัฐและชุมชน (ทัญญูสัมมัญญาตา) การทำอากาศยานสุวรรณภูมิต้องสะท้อนให้ชุมชนเห็นว่าเมื่อประเทศชาติพัฒนา กิจการของการทำอากาศยานสุวรรณภูมิรุ่งเรือง จะย้อนกลับมาส่งเสริมพัฒนาให้กับชุมชนที่ต้องเสียสละและได้รับความเดือดร้อนอย่างไร ความเห็นของทั้งสองฝ่ายจึงต้องได้รับความเห็นพ้องต้องกัน มีทิศทางเดียวกัน ซึ่งต้องอาศัยการรับฟัง ยอมรับ เข้าใจ เห็นใจ ใส่ใจด้วยความจริงใจ

สรุป

พุทธสันติวิธีแก้ไขความขัดแย้งตามหลักสาราณียธรรม 6 สามารถเป็นแนวทางในการนำไปใช้ปฏิบัติประกอบกับวิธีการจัดการความขัดแย้งที่การทำอากาศยานสุวรรณภูมิได้ดำเนินการบ้างแล้วได้อย่างสอดคล้องและช่วยส่งเสริมให้การจัดการความขัดแย้งระหว่างการทำอากาศยานสุวรรณภูมิในฐานะภาครัฐกับชุมชนในเขตพื้นที่โดยรอบที่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินงานเป็นไปตามหลักสันติวิธี คือ ปราศจากความรุนแรงและส่งผลให้เกิดความรักสามัคคีกลับคืนมาเป็นสังคมแห่งสันติสุข ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำ

หลักธรรมเข้ามาเสริมสร้างสันติสุข เพราะเนื่องจากมนุษย์ต้องการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความมั่นใจและความปลอดภัยให้กับตนเองอยู่เสมอ ความสามัคคีจึงเป็นแหล่งพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้ และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมทุกๆ คนควรที่จะตระหนัก เอาใจใส่และสร้างสรรค์ขึ้นให้มากที่สุด “สาราณียธรรม 6” เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกัน เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วย ทุกๆ สังคมหากต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้น ก็ควรที่จะต้องนำเอาหลักธรรมทั้ง 6 ประการไปใช้อยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาการนำหลักสาราณียธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชนท้องถิ่นในบริบทอื่นๆ
- 2) ศึกษาการสร้างหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาหลักสาราณียธรรม 6 ให้กับหน่วยงานภาครัฐที่ประสบปัญหาความขัดแย้งกับชุมชน

บรรณานุกรม

- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2557). รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม 2557. กรุงเทพมหานคร: ทอท.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2553). การบูรณาการพุทธปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวันการพิมพ์.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2554). พุทธสันติวิธี : การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.
- พินิจทอง แมนสุมิตรชัย. (2558). การุณยสาร : หนทางสู่สันติภาพ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 3(2), 162-175.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วิทูล หนูยิ้มซ้าย. (2559). ศึกษาเปรียบเทียบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสหภาพนายความกับพุทธสันติวิธี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 4(1), 119-136.
- ศยามล เจริญรัตน์. (2559). ความเหลื่อมล้ำและความเปราะบางที่เกิดจากหนี้ในระบบในสังคมไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 4(1), 188-208.

สัมภาษณ์

- นายอำเภอบางพลี, 9 มกราคม 2558.
- ประชาชน หมู่ 10 ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, 13 ธันวาคม 2557.
- ประชาชน หมู่ 1 ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, 9 ธันวาคม 257.
- ประชาชน หมู่ 1 ตำบลหนองปรือ, อ.บางพลี, 10 มกราคม 258.
- ประชาชน หมู่ 3 ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, 12 ธันวาคม 2557.
- ประชาชน หมู่ 3 ต.หนองปรือ อ.บางพลี, 15 มกราคม 2558.
- ประชาชน หมู่ 4 ตำบลราชาเทวะ, อ.บางพลี, 16 มกราคม 2558.
- รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, 21 มกราคม 2558.

Translated Thai References

- Airports of Thailand Public Company Limited (AOT). (2014). **Report of CSR 2014**. BKK: AOT.
- Charoenratana, S. (2016). Inequality and Vulnerability among Informal Debt in Thai Society. *Journal of MCU Peace Studies.* 4(1), 188-208.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). **Thai Tipitakas**. BKK: MCU Press.
- Mansumittrchai, P. (2015). Mercy Message : A Path to Peace. *Journal of MCU Peace Studies.* 3(2), 162-175.
- Nuyimsai, W. (2016). A Comparative Study of Mediation Centre of Lawyers Council of Thailand and Buddhist Peaceful Means. *Journal of MCU Peace Studies.* 4(1), 119-136.
- Phra Phrahmakunabhorn (P.A. Payutto). (2011). **Dictionary of Buddhism (Word)**. (17st ed.). Bangkok: Thammasapa.

Phramaha Hansa Dhammhaso. (2010). **Integration of Buddhist Wisdom the Development of Life and Social**. BKK: Thairaiwan Printing.

Phramaha Hansa Dhammhaso. (2011). **Buddhist Peaceful Means : Integrating the Principles Tools, Manage Conflicts**. BKK: 21 Century.

Interview

Deputy Director of Suvarnabhumi airport, 21 January 2015.

District Chief Officer, Bangplee, 9 January 2015.

The Citizens M. 1, T. Racha thewa Bangplee, 9 December 2014.

The Citizens M. 3, T. Racha thewa Bangplee, 12 December 2014.

The Citizens M. 10, T. Racha thewa Bangplee, 13 December 2014.

The Citizens M. 1, T. Nongprue, Bangplee, 10 January 2015.

The Citizens M. 3, T. Nongprue, Bangplee, 10 January 2015.

The Citizens M. 4, T. Racha thewa Bangplee, 16 January 2015.